TAKSA PLAĆENA U GOTOVU

OBITELJ

3 listopada 1937

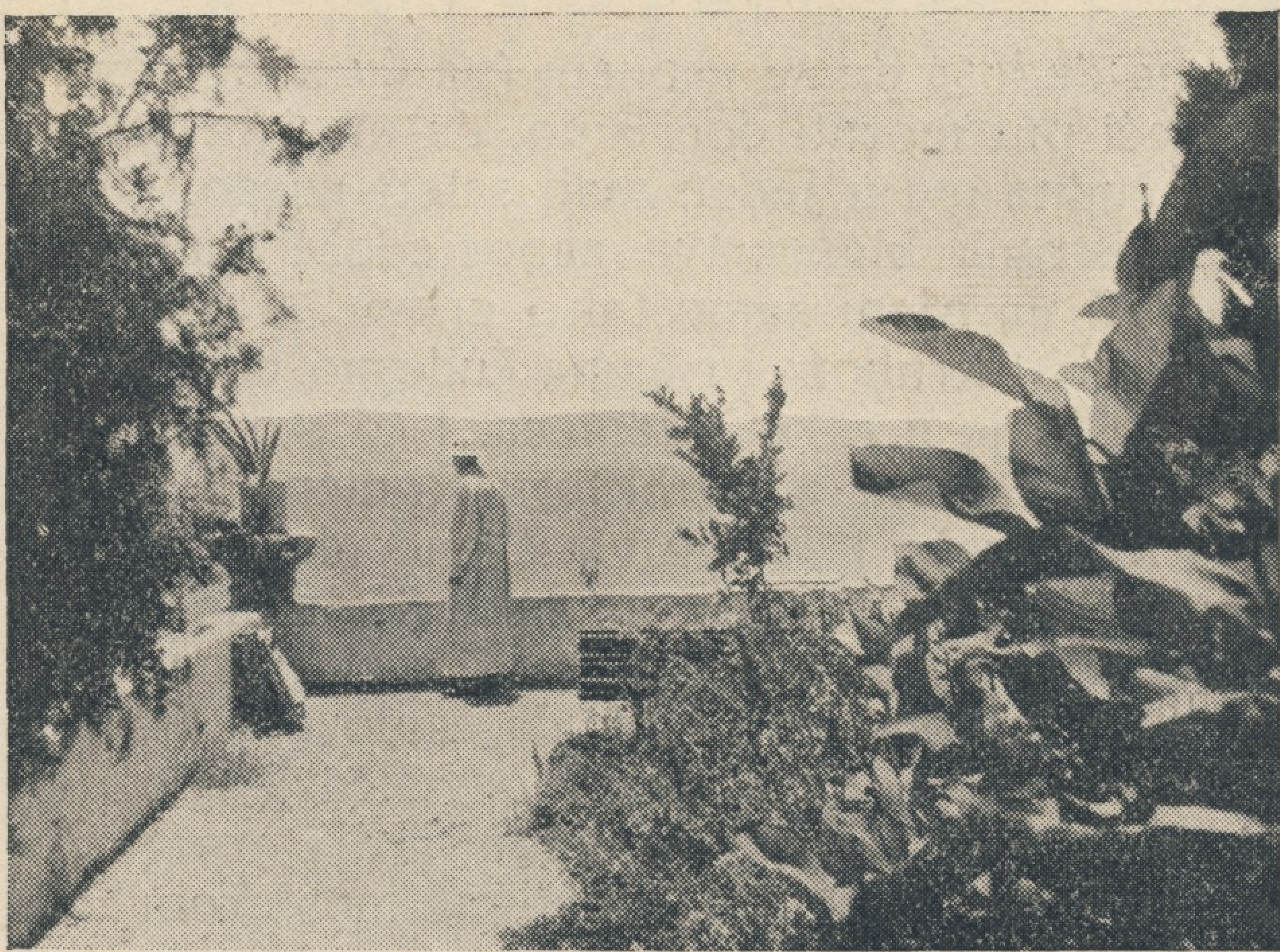
Broj 40

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 3. LISTOPADA 1937

IX. GODIŠTE BROJ 40.

ZAGREBAČKI NADBISKUP KOADJUTOR DR ALOJZIJE STEPINAC PROMATRA GENEZARETSKO JEZERO IZ VRTA TABHGE
Foto Dr Josip Andrić

Slike iz Svete Zemlje

U KRAJU SVETIH IDILA

Napisao Dr Josip Andrić

Stojim na obali Genezaretskog jezera i mislim misli, koje — kao što su nekad u evandeosko doba stotine barki bezbrižno plovile po ljeskavoj modroj pučini ovog čarobnog jezera — mirno plove dušom presretnoga čovjeka, kojega putevi života po drugi put nanesoše u ovaj kraj svetih idilâ.

Stojim, gledam i predajem se snatrenju...

Evo tu, gdje sada stojim u bujnoj oazi Tabhge, kojoj nas je na ulazu dočekao njen čuvar, brat dati njemački lazarista, stajalo je jednoga dana na istom tome mjestu mnoštvo udivljenih radoznalaca iz okolnih naselja gurajući se k obali, da vidi Čudotvorca, koji je jači od bijesne bure i nesmiljene smrti i koji je eto i ribama ovog modrog jezera zapovjedio, da prepune mreže ribara Petra iz obližnje Betsaide. Stisnut sa svih strana morao je nazaretski Čudotvorac da se povuče u Petrovu lađu. Možda je i od onoga mnoštva bilo takvih, koji su — kao što sam malo prije ja do koljena bio zagazio u ovo jezero — isto tako bili zašli i u hladnu tu vodu, samo da budu bliže Učitelju onih divnih nauka, kakvih nitko još nije čuo. I Čudotvorac je sjedio u lađi (kao što nekoliko dana kasnije na Jordanu vidjeh našeg mladog zagrebačkog nadbiskupa u lađici), a narod je na sunčanoj žegi brisao znoj s čela i čekao, dok nazaretski Učitelj ne progovori... I još dugo, izakako je lađa već bila s bijelim likom Nazarećanina otplovila, a sakupljeni se svijet stao razilaziti razgovarajući o onom, što je čuo, stajao je koji od slušalaca još tu, gdje sada stojim ja, i zurio u daljinu divne te pučine predavajući se viziji, koja mu se ukazala: to jezero je doista kao harfa, na kojoj su nevidljive ruke nategle zlatne žice, a s tih žica još se, praćena nebeskim akordima, čuje jeka onog božanskoga glasa, kojega je melodijom ovaj slušalac iz mnoštva ostao tako očaran, te se eto ne miče s mjesta. I možda nije uzalud ovo divno jezero dobilo ime po harfi, tom glazbalu mističnih zvukova, jer je eto baš ovo jezero odabrao nazaretski Prorok, da tu svijetu preda ono najdivnije, što je donio s neba: ustav kraljevstva nebeskoga, ključeve toga kraljevstva i obećanje Kruha vječnoga...

Iz mog me snatrenja trže poziv na objed. Obrisah znoj, kojim me je žarko podne bilo oblilo, i požudno udahnuh hladnijega zraka, kad sam stupio u blagovaonicu. A kad preda me staviše ribu, i nehotice sam zapitao:

»Je li to riba svetoga Petra?«

I ne sjećam se, da sam ikada s tolikom slašću jeo ribe kao tu, gdje je Krist tu životinju upotrijebio u više čudesa utvrđujući svoju nauku u dušama ljudskim i gdje je onaj prezreni stalež, koji se ribom prehranjuje, izdigao do najviše vlasti u svome kraljevstvu.

Malo kasnije stajao sam na mjestu, gdje je jednim od najnepojmljivijih čudesa, što ih ikada vidje svijet, sa dvije ribice i pet kruhova nahranjeno pet tisuća muškaraca i možda još toliko žena i djece. Vidjeh tu mozaike bazilike iz 4. stoljeća, kojih nam je značenje tumačio njihov njemački otkrivač, ali mene zavezaše misli drugamo. Stojeći pred novom crkvom na tome mjestu uzdigoh pogled prema nedalekom brežuljku. I gle, kao da s njega i sada dopiru riječi Isusove besjede na gori, izrečene na toj uzvisini. Između Mojsijevih deset zapovijedi donesenih s brda Sinaja utro je Isus osam staza, kojima se ulazi u Njegovo kraljevstvo, i objavio to na ovom brežuljku tri kilometra od sjeverne obale Genezaretskog jezera. Da nije Krist proglasio temeljni ustav svoga kraljevstva u tih osam blaženstva, najsocijalniji ustav, što je ikad postojao i što će ikad postojati, ne bi svijet nikad bio potpuno shvatio pravi smisao Njegove Golgote..

I dok promatram taj sveti brežuljak nebeskog Ustavotvorca, na koji mi radi nedostatka vre-

mena ne dadoše da se uspnem (pa ću zbog toga i po treći put morati doći amo, da me i ta želja mine), čudna me u jedan mah saleti misao. Gle, brdo Kristovih blaženstva zaposjedoše Talijani sagradivši na njem samostan i crkvu, a mjesto, gdje je Krist kruhom i ribama čudesno nahranio ljude, došlo je u ruke Nijemaca. I to eto obilježuje bitnu razliku u karakteru Romana i Germana: prvi traže i stječu vlast nad idejnim dobrima, a drugi više teže za materijalnima. Nas Slavena u ovom kraju Kristovih idilâ nema. Mi smo samo lutaoci, koji i ovuda samo prolazimo diveći se svemu, čime drugi uzveličavaju ovaj kraj, u kojem duša više nego igdje drugdje osjeća, da je okružena Kristovom atmosferom . . .

SVETI JERONIM — Naslikao Dr Ivo Delalle

U tim mislima trebao sam da upravim korake prema nedalekoj crkvi »od dvanaest prijestolja« na mjestu, za koje je sv. Paula, pratilica našeg Dalmatinca sv. Jeronima, zapisala, da je tu vidjela stol, kod kojega je Isus blagovao s apostolima, i gdje je apostolima na spomen sv. Jelena, koju naši pobožni Bračani svojataju za sebe, tu postavila dvanaest kamenova. Ali ne odoh, da vidim, da li bi to mjesto bilo zgodan kutić, na kojem bi i slavenska duša kraj Kristova jezera mogla naći i neki svoj specijalni kutić . . .

Mjesto toga trebalo je poći u Kafarnaum. Ne susretosmo ni onog stotnika, koji je pohrlio ususret Isusu, da mu ozdravi slugu, niti čuvara sinagoge Jaira, koji je od Isusa izmolio uskrsnuće svoje umrle kćeri. Vidjesmo samo crne čadore siromašnih beduina, oko kojih su trčala gola djeca, i crna stada koza, što su bježala pred našim automobilima. A kad poklekosmo na ruševinama sinagoge, u kojoj je Krist objavio tajnu nad svim tajnama obećavši život vječni onima, što jedu tijelo Njegovo i piju krv Njegovu, osjećaj mistične atmosfere prostruji nam dušom . . .

Tu poględom htjedoh da nađem i mjesto, gdje je Krist drugu veliku tajnu ostavio čovječanstvu: tajnu, kojom je ribara Simona Petra postavio svojim Namjesnikom na zemlji. To je tu negdje bilo. Obiđoh mjesto, gdje tradicija čuva tragove kuće Petrove punice — pralika sviju kasnijih punica, kojima zetovi ostadoše udovci — pa se okrenuh prema istoku, otkuda se siva pustoš priljubila uz modrinu jezera žeđajući za njim neutaživom žeđu. Jest, tu je to negdje moralo biti. Tu je Crkva Kristova dobila prvoga papu. I čudno me saleti pitanje: Zašto da ne bude jedamput, da se na tom istome mjestu sastane konklave, koji će birati u budućnosti Petrova nasljednika, pa ga tako izabrana iz Petrove domaje povesti na Petrovo prijestolje u Vječni Grad? No odmah se otresoh te misli, koja je možda bila samo neki psihološki refleks onoga pitanja, što ga sebi valjda svaki hodočasnik vraćajući se iz Svete Zemlje nameće: Zašto tako malo nasljednika apostolskih dolazi u ovu kolijevku Kristove vjere, da je pohodi i upozna? Zašto tako malo od onih, koji se posvetiše svetoj službi Kristovih svećenika, osjeća pravu čežnju za Kristovom domovinom, i to obično tim manje, što je kome više moguće, da takvoj čežnji i udovolji? A kako se onomu, tko amo dođe, sva Sveta Zemlja otvara kao živa Biblija, u kojoj njena slova poprimaju žive oblike! I tko jedamput udahne zraka iz ove Kristove atmosfere, koja kao da je i danas sva puna Njegova daha i Njegovih riječi, taj tu atmosferu nosi sa sobom kroz sav život i raznosi njen čar među sve one, kojima dolazi.

Najčarobnije, najtajanstvenije, najsvetije jezero svijeta miruje, sniva i čeka one, koji žele da se Kristu što više približe. U svetoj idili ovoga kraja naći će tragove njegove i dah nebeske riječi njegove više nego igdje drugdje. Stoljeća jure trkom preko svetih poljana Božjega blagoslova i preko provalijâ Božjega prokletstva te guraju pred sobom i vuku za sobom grešno čovječanstvo, ali u ovom genezaretskom zatišju te trke ne osjećaš. Tu kao da se stoljeća zaustaviše u svetom strahopočitanju pred onim blagoslovenim danima, kad je tuda prolazio Onaj, kojega podanici Heroda, okrunjenog ubojice Preteče s Jordana, htjedoše za čudom umnoženi kruh i ribe učiniti kraljem, jer ne mogoše shvatiti, da vide pred sobom Kralja sviju naroda i sviju vjekova. Tu i u tragovima prolaznosti osjećaš dah neprolaznosti, što ga je ovdje ostavio Onaj, čiji vječni lik nevidljivo počiva nad ovim svetim idiličkim krajem.

Dne 14. studenoga ove godine slavit će se po svim našim krajevima prvi put općenito

BLAGDAN BL. NIKOLE TAVELIĆA

najvećeg hrvatskog ugodnika Božjega, čije se štovanje sve više širi i koji se baš u posljednje doba pokazao velikim pomoćnikom onih, koji mu se utječu. Zato bi u svakoj hrvatskoj kući trebala da bude njegova slika (koje daje izrađivati Hrvatski Odbor za Svetu Zemlju), da tako bude što većma uzveličan najveći nebeski zaštitnik hrvatskoga naroda.

IZLOŽBA SLOVENSKOGA NOVINARSTVA

Napisao Dr Josip Andrić

ODJELJENJE KATOLIČKOG TISKOVNOG DRUŠTVA
na novinarskoj izložbi u Ljubljani

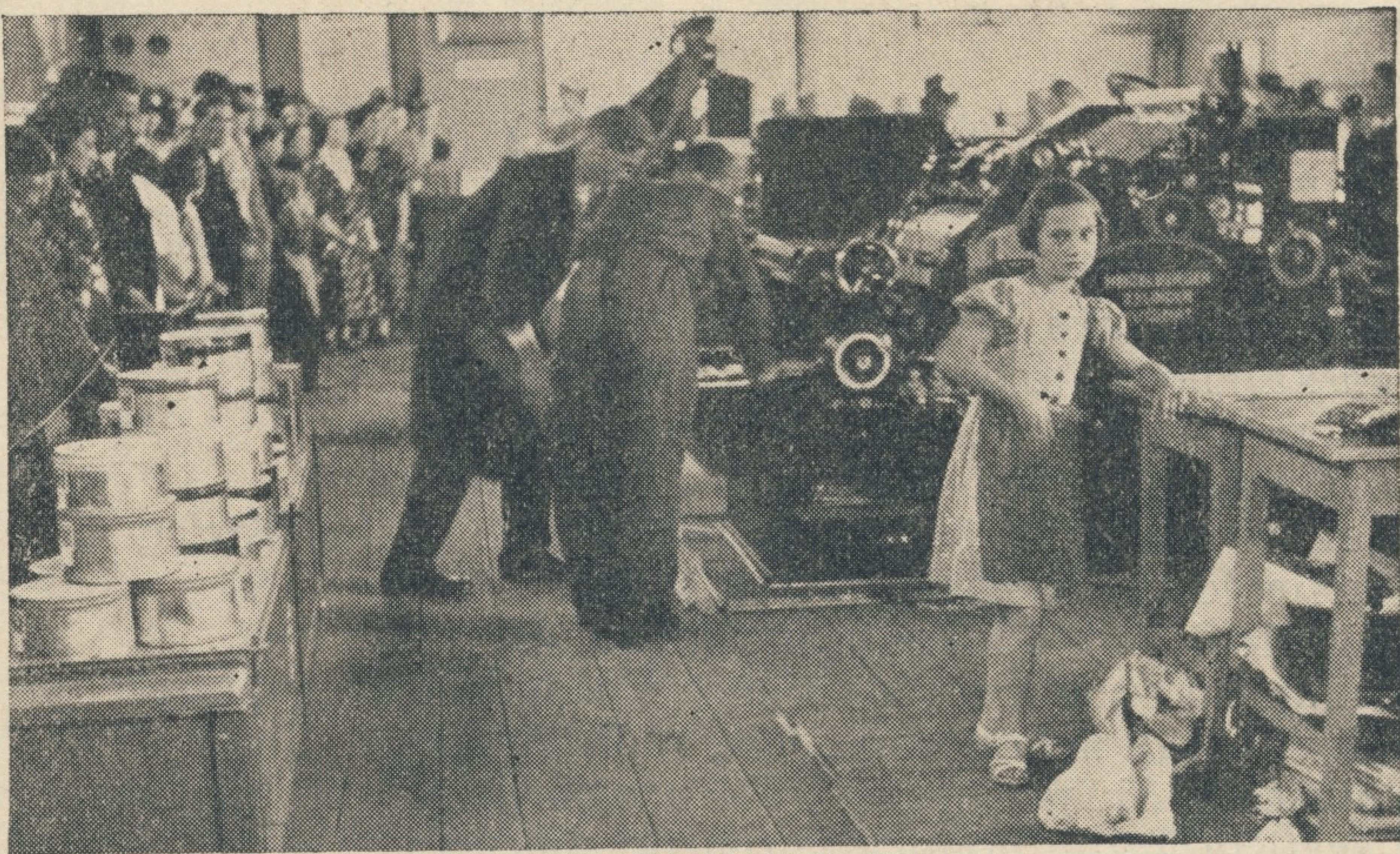
Kad smo priredivali materijal za hrvatsko-slovensko odjeljenje na Svjetskoj izložbi katoličke štampe u Vatikanskom Gradu u proljeće god. 1936., izradili smo i slikoviti prikaz, kada su prve novine osnovane kod Hrvata, a kada kod Slovenaca. I tu smo u jednom domaćem leksikonu našli zabilježeno, da su prve slovenske novine bile Bleiweisove »Novice«, osnovane g. 1843., t. j. osam godina iza Gajevih prvih hrvatskih novina. No još prije nego je vatikanska izložba bila otvorena, otkrili smo pogrešku: da prve slovenske novine nisu bile Bleiweisove »Novice« iz g. 1843., nego da su Slovenci već skoro pola stoljeća prije imali prve novine, koje je g. 1797. pokrenuo slovenski pjesnik Valentin Vodnik pod naslovom »Lublanske Novize« (»Ljubljanske Novice«). To je dakako i na onom našem prikazu odmah bilo ispravljeno, pa se tako na vatikanskoj izložbi moglo posve ispravno vidjeti, kako su Slovenci dobili prve novine mnogo prije Hrvata. Doduše te prve slovenske novine izlazile su samo 3 godine, pa zapravo tek od Bleiweisovih »Novica« g. 1843. počinje neprekinuti razvoj slovenskog novinarstva. U tom opet mi Hrvati stojimo pred Slovencima, jer od osnutka Gajevih »Novina Horvatskih« g. 1835. teče neprekinuti razvoj hrvatskoga novinarstva, koje u tom neprekinutom razvoju broji više godina od slovenskoga. Uza sve to činjenica da su Slovenci već prije 140 godina, pa makar samo i na 3 godine, imali svoje novine, ima veliko kulturno-historijsko značenje.

Na spomen te 140. godišnjice prvih slovenskih novina priredili su početkom rujna ove godine slovenski novinari vrlo uspjelu slovensku novinarsku izložbu. Ta je izložba bila priređena u sklopu ljubljanskog velesajma, koji je po toj novinarskoj izložbi dobio jače kulturno obilježje, nego što to biva kod drugih velesajmova Slovenci kod svog velesajma posvećuju i svojoj duševnoj kulturi veliku pažnju, te su na pr. ove godine osim novinarske izložbe na ljubljanskom velesajmu imali i misijsku izložbu i izložbu moderne slovenske umjetnosti

Novinarska izložba zapremala je na ljubljanskom velesajmu 4 paviljona.

U prvom, glavnom paviljonu bio je opći historijski i današnji pregled slovenskog novinstva. U prvoj dvorani je bio prikazan početak slovenske štampe s primjercima najstarijih knjiga i najstarijih slovenskih novina. U drugoj, okrugloj dvorani čuvao je stražu vojnik u uniformi od prije 140 godina, a unaokolo su bili kipovi, slike i fotografije glavnih predstavnika slovenske štampe. U trećoj velikoj dvorani bile su ukusno i pregledno poredane sve pojave slovenske štampe sa statističkim pregledima, a unaokolo dvorane tekli su slikoviti prikazi Saše Santela o tom, kako se po svijetu raznosile vijesti od najstarijeg doba do danas U sredini dvorane zauzela je mjesto novinska Agencija Avala osvrćući se s osobitim obzirom na svoju ljubljansku podružnicu.

U drugom paviljonu bila je prikazana fabrikacija papira i cijela proizvodnja novina.. Tu je bila postavljena cijela jedna mala tiskara, pa

TISKARSKI STROJ NA NOVINARSKOJ IZLOŽBI U LJUBLJANI
Na njemu su štampane „Ljubljanske novice", koje su izlazile svakog dana za vrijeme izložbe

se svaki dan tiskao izložbeni dnevnik »Ljubljanske Novice«. Posjetnici su mogli tu pratiti cijelu proceduru, kako nastaju novine. Tu je bilo uredništvo novina, koje je primalo telefonske vijesti, priređivalo rukopise i obavljalo korekture. Rukopise je slagar na linotypu slagao, meter je slog prelamao, a štampar na stroju štampao. S velikim je zanimanjem publika sve to pratila i onda kupovala gotove novine, koje su njoj pred očima tako nastale.

U trećem paviljonu vidjeli smo, kako su se tiskarski umnažale slike i ilustracije od davnine do danas, a sve po primjerima iz slovenske štampe i grafike. Ujedno je tu bila izložba slovenskih grafičara i istaknutih slovenskih ilustriranih časopisa i knjiga.

U četvrtom paviljonu bila je izložba slovenskoga Katoličkog Tiskovnog Društva, koje izdaje glavni slovenski dnevnik »Slovenec« te cijeli niz drugih, među Slovencima najraširenijih listova i knjiga. Cijelo izdavačko djelovanje te najveće slovenske nakladno-tiskarske ustanove prikazano je bilo vrlo opsežno, zorno, pomno i ukusno. Tu se svaki posjetnik mogao osvjedočiti, kako je katolička štampa kod Slovenaca doista jaka.

O toj izložbi slovenskoga novinarstva izašla je posebna spomenica s popisom sviju slovenskih listova, što su u ovo 140 godina izlazili: bilo ih je ukupno 1074., od kojih danas izlazi oko 180. listova.

Trebalo bi, da i mi Hrvati što prije doživimo sličnu izložbu našega hrvatskog novinarstva u Zagrebu.

PRVI EDISONOV ČEK

Znameniti izumilac Thomas Alva Edison postao je bogat čovjek, no on se uvijek sjećao vremena, kad je bio siromašan brzojavni činovnik, s kukavnom malom plaćom. Oči su mu zaigrale življe kad je pripovijedao, kako je preko noći obogatio.

Prvi izum Edisonov bila je brzojavna sprava, koja je pokrivena staklenom kuglom: iz njezina ždrijela, koje nikad ne miruje, izlaze neprestano beskrajni vijestima ispunjeni odresci papira.

Sam Edison pripovijeda u jednom engleskom listu ovo: »Bio sam onda siromah, ali sam uvijek sanjao o svoti od 5000 dolara, koji su mi novci predstavljali golemo blago. Uvijek sam se nadao, da ću i ja jednom imalo toliku svotu. Tako sam došao u New York i ponio sa sobom spravu, za koju sam već bio dobio patent. Htio sam je prodati, ali mislio sam, da bi 2000 dolara bilo odviše. Ipak se nijesam mogao rastati s pomisli na 5000 dolara. Da će mi tvorničar, komu su me bili preporučiti, obaliti cijenu, o tom sam bio uvjeren. Došavši dakle k njemu rastumačio sam mu cijelu spravu i pokazao mu sve njene vrline. Tada me on upita za cijenu. U meni je sve gorjelo, da zaištem 5.000 dolara, ali sam se bojao to izreći, jer sam mislio da bi tvorničaru mogla od straha pasti kap. Jedva sam nekako izmucao:

»Dajte mi, koliko mislite da vrijedi!«

Nato mi tvorničar odgovori, neka sutra dođem opet. Svu noć sanjao sam o svoti 5000 dolara, a kad sam u jutro išao k njegovoj tvornici, tresla me je groznina od uzbuđenja. Mislio sam već, da bi i tisuću dolara bila vrlo velika svota. Tvorničar me dočeka hladno i mirno, kao da se radi o neznatnoj stvari:

»Nudimo vam 40.000 dolara. Ako vam to nije dosta, a vi nosite svoju spravu dalje.«

Činilo mi se, da sam lud. Sva mi se soba okretala pred očima: jedva sam nekako potpisao već pripravljeni ugovor. Onda mi tvorničar dade ček za banku i ja se odjednom nađem na ulici. Sad su me stale mučiti strašne sumnje. Mislio sam naime, da je ček patvoren i da me je tvorničar jednostavno prevario.

Stoprv kad mi je banka potpuno isplatila 40.000 dolara, počeo sam pomalo vjerovati u svoju sreću.«

SELJAK PRED BOGOM

Spjevao Stjepan Hrastovec

Umorne je ruke prinosio na molitvu seljak pred žrtvenikom
i raskajano se tužio na svoje grijehe teške...
Smiluj mu se, Bože, jer njegova vjera duboka
dovela ga je ovamo k Tebi, iz daleka, pješke.
Njegovi su krvavi tabani jutros osjetili svaku oštricu na putu,
a krijepio ga je miris jutarnjih žita,
blagoslovljenih od Tvoje moćne ruke.
Smiluj mu se, Bože, radi njegova neograničenog pouzdanja,
radi njegova izmorenog tijela, radi muke.
Najveća je ljubav prema Tebi u ovih priprostih seljaka:
u svetišta Tvoja hodočaste oni po suncu i kiši —
po svakom vremenu...
Smiluj mu se, Bože, zbog zemlje, koju si mu dao u baštinu,
a on ju je očistio od korova, da dade život sjemenu.

Naslovna slika:
Nadbiskup Koadjutor Dr Alojzije Stepinac na rijeci Jordanu u Palestini
Foto Dr Josip Andrić

BILJEŽNICA S KOCKAMA

ROMAN IZ SUVREMENOG ŽIVOTA — NAPISAO IVO BALENTOVIĆ *(Nastavak)*

Konačno su došla ta poznanstva. S njima prva iskrena zagrijanost, prvo treperenje nježnog djevojačkog srca...

— — — — — — — — — — — — — — —

Početkom mjeseca listopada susrela je Marcela. Sada je već studeni pri kraju. Još je uvijek magla. Još je isti život.

»Šta je s tobom, ti si zamišljena?« pitala ju je mati s brigom u očima.

»Ništa,« reče Buga. »Budi bez brige, mama.« To je pitanje mati postavljala već češće puta i danas pri povratku s posla. Zazvonilo je podne. Bugi se učini, kao da bat zvona udara u njezino srce. Neko ganuće ovlada joj dušom, sjeta joj se zaiskri u krupnim crnim očima.

»Mati, ništa mi nije,« rekla je gutajući riječi, a zatim otrčala u sobu, klonula na divan kao pokošena i briznula u plač.

Zapravo Buga nije znala, radi čega te suze. Tek kad je odbacila nakvašeni rupčić, počela je da ispituje pravi uzrok. I nije ga našla. — Tako plače čovjek nakon neke radosti kao i poslije tuge. Jave se suze i onda, kada ti je najbolje i kada nemaš uzroka da ih liješ. Suze te zagonetne utješiteljice na putu ljudskoga života!

Buga je otrla oči, nasmjehnula se i smirena pošla objedu. Pogled joj je pao na kalendar i ona se zvonko nasmijala. Pala joj je u glavu jedna misao. Kalendar joj je saopćio: 26. studenoga — sveti Ivan.

Pomisao na imendan novinara Ivana Diva zatitrala je u njoj kao leptir. Djetinjski raznježena, kupila je u cvjetarnici kitu bijelih ruža i poslala ih na njegovu adresu.

»Nisam li zgriješila?« pomisli u taj čas i dođe joj pred oči sve ostalo. »Zgriješila sam, da,« reče. Pogne glavu i stavi ruku na srce. »A imam samo ovo srce. Jedno jedino. Ah!«

Buga je zapala posljednjih dana u čudan položaj. Odlučna je borba vladala u njoj. Našla se pred dva puta. I nije znala, kojim će poći. No ipak...

Odmah nakon Marcelova odlaska osjetila je veliku prazninu. Prkošljiva i ponosna, ojađena njegovom hladnoćom — koja je barem bila originalna, iskrena i svejedno joj se svidjela — ona je osjećala u sebi golemu tugu. Taj je rastanak bolom odjeknuo u njoj. Nježnosti, da, više je nježnosti ona htjela: a Marcel je s ledenim mirom na usnama otišao kao najobičniji prolaznik. Otišao je bez riječi. Nije joj rekao, kada će se povratiti; ništa nije rekao i samo mu je u očima nazrela komadić njegove nutrine. Po njima je zaključila, da osjeća tugu, koju ne će da iskaže riječima.

Marcel je bio drugačiji nego mnogi drugi. Ona ga je ljubila zbog te njegove hladnoće; zbog te jednostavnosti u riječima. Ona je ljubila njegov zanos za selo, seljački život, običaje i pjesme. Po cijele joj je sate pričao zažarenim očima uz žive pokrete desnice o kućicama u nizini, o oranicama, na kojima se talasa pšenica; o travnicima, gdje mirišu jagode i zriču zrikavci u tihe tajanstvene sumrake. On je bio sin toga sela, njegovo je djetinjstvo bilo šum pjesama i miris cvijeća, prodahnuto toplinom široke seljačke duše. A ona — siromašno radničko dijete, odrasla je u gradu, gdje je proživjela djetinjstvo oskudno i mračno, djetinjstvo, koje se tako jedva nazvati može...

Njegov je odlazak prouzrokovao i preokret u njoj: on je neukorijenjen, prolaznički neizrazit zbog kratkoće vremena — postepeno u njoj blijedio, iščezavao.

Pa je došlo do zbliženja s Divom. Bez jasne orjentacije o konačnom obliku svojih htijenja, ona se na njega brzo priviknula i priklonila mu se. Po njegovim kretnjama, po pogledima i riječima ona je zaključila, da mu se sviđa. Osjetila je jasno i duboko, da je taj slučajni susret mnogo doprinio izbljeđivanju Marcelove slike. Pa kad joj je Div neke večeri saopćio, da je sve priznao njemu — Marcelu, i u zanosu, gledajući je sretnu, nasmijanu i zarumenjenu privinuo na rastanku nježno na grudi, njoj je bilo jasno, da se nalazi na vratima jednog novog života. I sreća je zatreperila u njoj; trepetljivo ganuće zbog ovog odličnog sklada njihovih duša...

Uveče je Buga srela Diva. On joj je zahvalio na ružama i saopćio joj, da će večeras poći na predstavu Hamleta. Ispratio ju je komad puta — išla je upravo k baki — a na jednom zaokretu oboje protrnuše. Pored njih prošao je Martin. Bijesnim, strahovito oštrim pogledom on ih je oboje upravo prostrijelio.

»Reci mi,« zapitao ju je Div, »da li te napastuje taj čovjek? A onda — mogla bi mi reći, odakle se vas dvoje poznajete?«

Kao oblačak na nebesku modrinu tako je palo ovo pitanje.

Buga mu je ispričala, da se poznaje s Martinom iz plesne škole. Kasnije ju je susretao i on je pokušavao da je nagovori, ali ga je ona redovito — odbila. Slao joj je zatim i ljubavna pisma, pa i čokoladu... A jesenas došao je pred nju prvi put pijan, drzak i s prijetnjama.

Bili su na raskršću. Div je bio zamišljen. Osjećao je još divlji pogled tog mladića. Plašile su ga njegove zakrvavljene oči.

»Da te još ispratim?«

»Nemoj. Trebaš ići na večeru. Moraš još u kazalište...«

»A Martin?«

»Pusti ga. Ja se ne bojim.«

Brižno se i toplo zagledao u njeno nasmiješeno lice. Još jednom je zapitao:

»A Martin?«

Ona se glasno nasmijala, odbrzala naprijed i samo mu domahnula rukom. Div je tupo zurio za njom. Čeznutljivo je motrio, kako odmiče.

»Moja mala mačkica,« pomislio je i posljednji put obuhvatio njenu već tristo koračaja udaljenu figuru. »Moja mala mačkice!« — šaptao je poluglasno, odbrzao u stan, a na stolu ga je iznenadila tek prispjela brzojavka:

»Dolazim večeras. Marcel.«

Div je problijedio; papir mu je ispao iz ruke i odlepršao na pod.

»Zašto? Šta to znači?« zavapio je.

Sat je otkucao sedam puta.

*

Marcel se cinički nasmijao. Odmah pri ulasku u grad. Nasmijao se grohotom i jedan ga je prolaznik začuđeno pogledao.

»Čemu taj smijeh?« pitao se sam. »Zašto mi je istrčao iz grla. Hahaha!«

Bilo je hladno veče. Podigao je ovratnik i zapalio cigaretu. Posegnuo je za novčarkom i prebrojao ostatak: stodvadesetpet dinara.

»Dosta je!« reče i uđe u prazan taksi.

Kola pođoše i doskora stadoše pred kavanom »Zdravlje«.

»Zdravo, Zagrebe!« reče kroz smijeh, plati taksija i uđe u kavanu.

Činilo mu se, kao da je ovdje već mjesec dana. Sve poznato. Isto. Život na selu bio mu je sada dalek i pričinjao mu se kao san.

Zapalio je novu cigaretu, opet se bezrazložno smijao i zavirio u večernje izdanje novina.

»Pijuckajući čaj s rumom osluškivao je razgovor.

Prvi glas:

»I ti studentski nemiri u Kairu imaju jedno posebno značenje . . .«

Drugi glas:

»Konačno bi taj abesinski car mogao imati i sreću . . .«

Uz srkanje čaja vratio se natrag u netom minule dane. Da. Cinizam je ovladao njime. Bugino pismo, zatim jedna tamna slutnja, pa konačno vijesti od Diva, sve ga je to ispunilo ogorčenjem. Tupost ga je zahvatila. Nije više bilo u njemu one revolucionarnosti: iščezla je iz njega svaka osvetnička želja.

Pobjegao je iz sela.

(Svršit će se.)

KRALJ OTROVNIH PLINOVA

Kralj otrovnih plinova jest — iperit. Prvi put ga je priredio godine 1822 Despretz Taj iperit nije bio kemički čist i zaudarao je odvratno. Pomalo su ljudi na taj otrovni plin zaboravili, jer tada još nijesu mislili na to, kako bi svoje neprijatelje trovali u masi. Ali iza četrdeset godina počeli su opet pokusi te su kemičari A. Niemann i F. Guthrie upozorili na opasna svojstva ove tvari. Iperit, koji su izradila ova dvojica također nije bio čist. Kemički čisti iperit izradio je tek g. 1886 njemački kemičar V. Meyer.

Kao ratno sredstvo predložili su iperit godine 1915. u Francuskoj, a god. 1916. u Engleskoj. Prijedlozi u nijednoj od tih država nijesu bili praktično riješeni, pa su zato i Francuska i Britanija neugodno bile iznenađene, kad ih je njemačka vojska godine 1917. okadila iperitom u bojevima oko Ypresa i to dne 12. i 13 lipnja. Tako je iperit po tom gradu dobio svoje ime. Učinak iperita bio je strahovit, jer su Britanci za nekoliko sati izgubili više od dvadeset tisuća vojnika. Sreća bješe još za britsku vojsku, da su Nijemci upotrijebili iperit malo prerano, naime prije nego su sebi osigurali dosta zaliha toga smrtonosnoga plina.

Brzoj ponovnoj upotrebi iperita smetao je nedostatak toga plina i način produkcije, koji je ograničavao mnoštvo proizvodnje. No zato se ne bi moglo reći, da je produkcija iperita za rata bila malena. Na prvom mjestu u stvaranju toga plina bila je Njemačka, koja je do kraja rata proizvela po prilici 5000 tona iperita; ali na kraju rata proizvodila je na mjesec gotovo po tisuću tona. Francuska, koja ga je tvornički počela proizvoditi tek g. 1918. izradila ga je 2000 tona, s mjesečnom produkcijom od kojih 500 tona.

Najveću produkciju iperita dosegle su Sjedinjene Države Sjeverne Amerike, koje su pod kraj rata imale nekoliko poduzeća, koja su na dan mogle izraditi 200 tona iperita. Tako je njihova produkcija bila po prilici deset puta veća od njemačke. Njemačka radi nestašice sirovina i radi zamršenog procesa izrade nije mogla svoju proizvodnju povećati.

U budućem ratu potrošnja će iperita biti još veća, jer će se možda osim u borbi vojske upotrebljavati i protiv gradova u zaleđu fronte.

Novela

NOĆNI POSJET

Napisao Klaud Orval

Profesor Berti spusti nervozno ručicu prekidača struje. Svaki šum zamuknu. Nepomičan i zabrinuta lica promatrao je asistent Zani svoga učitelja, koji se šetao po operacionoj dvorani užurbanim korakom. Profesor prekine šetnju te stane dugo promatrati jedan elekrični stroj, koji je ležao na mramornoj ploči.

»Nemojte misliti, Zani, da sam zabrinut,« reče profesor. »Ja sam siguran, sasvim siguran u svoj stroj. Pokus, koji sam izvršio poslije podne u bolnici, ne znači ništa. Neuspjeh je morao doći. Uostalom, ja sam preko volje pokušao operaciju na onom mrtvacu, koji je jutros umro... Ja tvrdim, da sam pronašao način da uskrsnem mrtvaca, ako su mu organi zdravi te ako je umro od nasilne smrti. Ja, doduše, ne pravim čudesa i ne mogu povratiti život onome, koji je umro prije dulje vremena.«

»Imao sam čast, da vam pomognem u vašem radu, učitelju, i mogu vam reći, da se potpuno slažem s vama. Ono, što ste pokušali danas poslije podne, bilo je nemoguće... Strpite se. Uskoro, možda već sutra naći ćete u bolnici kakvog podesnog mrtvaca...«

»Ah, dragi moj Zani, ja bih htio da ovdje u ovom laboratoriju, u kojem sam toliko radio i u kojemu imam sve do tančina pripremljeno, izvršim taj pokus... Kako je to strašno. Biti tako blizu cilju, a opet čekati, čekati...«

Zani otvori usta da progovori, ali zašuti. Iznenadno zaprepaštenje poremeti pogled mladog asistenta. Profesor Berti naglo se okrenu i poče mirno da promatra lice, koje je bez šuma ušlo i stalo pred njega. To je bio neki prljavi prosjak. Sa maskom na licu. Došljak je naperio svoj revolver, a njegov hrapavi glas prekine tišinu operacione dvorane:

»Gore ruke!«

Profesor Berti uto opazi, da je došljak lijevom rukom stisnuo bakrenu šipku, koja je stršila pokraj stola. Ha, tako! Poslušao je došljaka i počeo da diže ruke, no usput je pomaknuo ručicu, kojom se otvara struja... Bez ijednog uzdaha došljak se sruši na zemlju kao klada.

»Lijepa smrt!« reče profesor prekinuvši struju. Dugo je promatrao tijelo te radosno protrlja ruke i naredi asistentu:

»Zani, brzo svucite ovog čovjeka i položite ga na operacioni stol.«

»Što namjeravate, učitelju?«

»Hoću da iskoristim ovaj leš za svoj pokus.«

»Ali ovaj čovjek nije mrtav.«

»Doista, još nije umro.«

Zani problijedi i ustukne:

»Što kažete?«

»Kažem, da kloroformirate ovog čovjeka do potpunog onesvješćenja. Kad budemo utvrdili, da srce više ne radi, t. j. da je umro, onda ću na njemu iskušati svoju zamisao, koja će ovoga puta sigurno uspjeti... Požurite!«

Asistent nije mogao da napravi nijedan pokret.

»Učitelju, vi to ne smijete učiniti!« izusti asistent. »To je umorstvo. Može se naime dogoditi, da ne uspijete!«

»Da ne uspijem? Koješta! Pomislite samo, ako uspijem, onda ću spasiti hiljade života!«

Okrene se i počne da pažljivo pripravlja svoje aparate.

»Požurite se, Zani, i nemojte drhtati. Ja sve preuzimam na sebe. Nisam mislio, da ste toliko osjetljivi...«

Zani se pribere i izvrši profesorovo naređenje. Pod jakim svijetlom projektora tijelo se došljaka pruži po stolu. Lice njegovo iščezne pod anestezičkom maskom, a miris kloroforma poče da se širi po dvorani.

»Je li gotovo?« upita Berti, koji je završio svoje priprave.

»Jest, učitelju,« odgovori asistent. »Srce je prestalo da radi.«

»Počnimo dakle!«

Profesor se nagne. Nožić se zasja i zarinu u kožu mrtvaca. Dinamo zabruja i zelenkasto svijetlo zatitra u operacionoj dvorani. Berti je raširenih očiju slušao buđenje srca. Prolazili su beskrajni časovi. Zani duboko uzdahne. Profesorovo se lice izobliči i problijedi. Na koncu se uspravi, a sa čela su mu se cijedile debele kaplje znoja.

»Nikakva znaka života! Srce je nepomično... Pobijeđen sam. Sad je čitav moj rad i moj život propao!«

Zani se primakne bliže, a profesor naredi:

»Stavite sve na svoje mjesto. Tijelo ćemo ukloniti...«

Zatim se spusti na stolicu, lice baci među ruke i tako stade nepomičan. Odjednom Zani poviče od iznenađenja.

»Šta je?« upita Berti i polako podigne glavu.

»Pogledajte, učitelju! Brkovi su nalijepljeni i umjetnički napravljeni. Lice je namazano bojom i praškom. Što to znači?«

Profesor se nagne nad mrtvo tijelo i strašan krik zaori iz njegova grla.

»Pino, Pino!« zapomogne profesor i baci se na mrtvo tijelo. »To je moj sin!«

Zani u mrtvacu prepozna lice profesorova sina Pina. Iz prsluka, koji je visio na stolici, izvadi jedno pismo, na kojemu je pisalo:

»Gospođa de Basel umoljava gospodina Pina Berti, da je počasti svojim prisustvom na maskiranom plesu, koji će ona davati u svojim salonima dne 28. rujna...«

Smrvljen od straha Zani je rekonstruirao strašnu dramu: Mladić, namazan i maskiran, privukao se u očev laboratorij smiješeći se u sebi pred pomišlju, kako će izvesti dobru šalu. Međutim je na njega vrebala strašna smrt... *P.*

USPOMENE NA NEZABORAVNOG

NAD PRERANIM GROBOM DRA MARIJA MATULIĆA, GL

HVARSKI BISKUP MIHO PUŠ'Ć GOVORI NAD ODROM DRA MARIJA MATULIĆA
na sprovodu 19. rujna

DIREKTOR „HRVATSKE STRAŽE" DR JANKO ŠIMRAK
drži oprosni govor u ime katoličkog dnevnika, kojemu je dr Matulić sav život posvetio

DR JOSIP ANDRIĆ, GLAVNI UREDNIK „OBITELJI"
govori nad lijesom dra Matulića u ime njegovih staleških drugova novinara

I.

Kad sam se nakon dvogodišnjeg boravka u Pragu opet vratio u jesen g. 1916. na sveučilište u Zagreb, navržavalo je Hrvatsko kat. akad. društvo »Domagoj«, kojemu sam od prvih dana svojih sveučilišnih nauka, t. j. od jeseni g. 1913. bio član, desetu godišnjicu svog opstanka. Premda je već treću godinu bjesnio svjetski rat, našlo se ipak nas 25 domagojaca u Zagrebu. Rad je »Domagoja« kao i drugih hrvatskih društava bio od vlasti obustavljen, ali to nas nije ni malo smetalo, da se ipak svaki dan nađemo u tadašnjim domagojskim prostorijama na Pejačevićevu trgu te da obnavljamo uspomene na lijepe naše predratne dane, na drugove po ratištima i na neizvjesnu budućnost, kojoj hrlimo ususret.

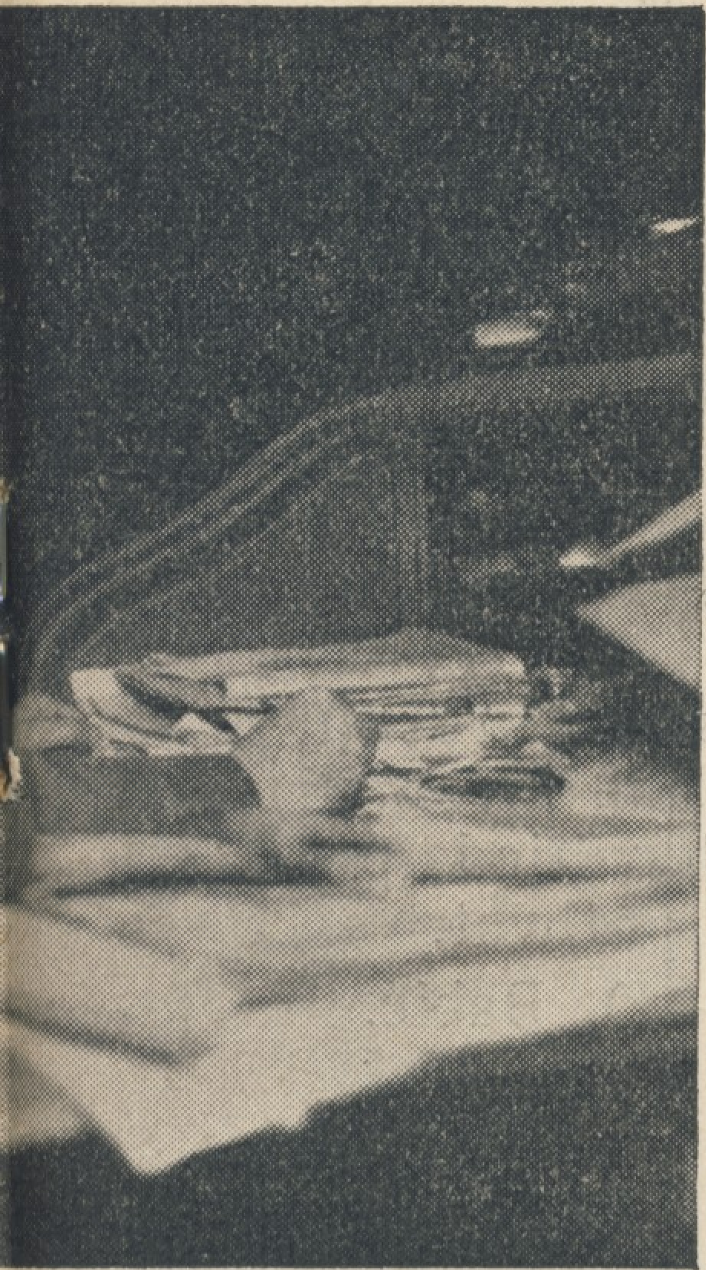
DR MARI
kod svog rada u ure

Jednodušna nam je želja bila, da deseta godišnjica našeg »Domagoja« ne prođe, a da je bilo kako ne proslavimo. I naumismo prirediti tihu proslavu u zajednici s našim seniorima, pa s tim u vezi i potajno obnoviti društveni život. U tom se nismo strašili zapreka ni opasnosti, jer je ljubav prema hrvatskim i katoličkim idealima, koji su naše mlade duše vezale uz »Domagoj«, bila veća nego strah od okrutnog ratnog apsolutizma, koji je ugušivao svaku slobodu.

I jedne večeri — bilo je to 10. studenoga 1916. — sabrasmo se zaista u posebnim prostorijama svratišta »K janjetu« u Nikolićevoj ulici na desetgodišnju jubilarnu proslavu »Domagoja« u obliku prijateljske večere. Bilo nas je tu na broju između trideset do četrdeset što domagojaca što seniora i njihovih obitelji. Tu smo odmah održali i formulnu semestralnu skupštinu »Domagoja«, na kojoj kod izbora novog predsjednika zapade mene ta čast, a da se tome nisam ni nadao. Prihvatio sam se predsjedničke dužnosti s velikom ljubavlju i odlukom, da makar u malom obliku posve obnovim predratni domagojski život i rad. To mi je prilično i uspjelo uz pomoć seniora Petra Rogulje, koji je bio duša našeg tadanjeg domagojskog života. U šest mjeseci moga domagojskog predsjednikovanja održali smo 28 raznih sastanaka i sjednica, na kojima su se pretresala najraznovrsnija javna i društvena pitanja. O svemu tome opreza radi nismo mogli voditi nikakvih zapisnika, ali sam ipak za sebe pravio bilješke o svakom pojedinom sastanku, te ih imam do danas sačuvane kao dragu uspomenu iz jednog neobično lijepog razdoblja svog dačkog života.

Već na listiću tih bilježaka sa prvog domagojskog sastanka, koji je bio 14. studenoga (dakle baš na dan bl. Nikole Tavelića), nalazim među nazočnima zapisano i ime »brucoša« Marija Matulića, filozofa, s oznakom, da stanuje u Mesničkoj ulici 57. I. Na prvom sastanku oživljene narodno-obrambene sekcije, koju je prije rata onako idealno vodio Kamilo Firinger, zabilježio sam, da se Marijo Matulić prihvaća zadaće

Piše Dr Josip Andrić

RIJE MATULIĆ
edništvu „Hrvatske Straže"

specijalnog referenta o Društvu sv. Ćirila i Metoda za Istru. Tako je tihi taj novajlija među nama domagojcima prvi put ušao u naš rad. Isprva povučen i šutljiv samo je pozorno pratio, što su drugi govorili Tek poslije sastanka upuštao se u razgovor o onom, što je čuo. No i tu smo brzo opazili, da on o svemu razmišlja dublje nego drugi te stvara i vlastite sudove.

»Promatraš li ti kada brucoša Matulića?« upita me jednog dana Rogulja. »Iz toga će u katoličkom pokretu nešto biti...«

Na prvom domagojskim duhovnim vježbama, koje nam je od 16. do 19. ožujka 1917. u zagrebačkom franjevačkom samostanu održao o. dr Teofil Harapin, profesor iz Varaždina, sudjelovao je i Marijo Matulić. A poslije tih duhovnih vježbi radilo se o još življem domagojskom radu, te je zaključeno, da se obnovi i izdavanje nekadanjeg predratnog »Đačkog Vjesnika«, koji bi nesamo katoličkim srednjoškolcima davao domagojskog poleta, nego bi i našoj mladoj katoličkoj inteligenciji dao list sa sadržajem o aktuelnih javnim pitanjima.

Dogovor o tom održali smo kod Rogulje u njegovu uredu u prostorijama odjeljenja za ratnu siročad kod hrvatske vlade na Markovu trgu.

»Dakle s ,Đačkim Vjesnikom' počet ćemo odmah. Ti ćeš, Matuliću, biti urednik,« reče Rogulja glasom, koji je odavao, da je stvar dobro promislio.

Tako je Marijo Matulić prvi put preuzeo jednu funkcijuu katoličkom javnom životu od kojega se više do smrti nije dijelio.

Nekoliko dana iza toga — 5. svibnja 1917. — održana je semestralna skupština »Domagoja«. Kako je moja predsjednička perioda isticala, trebalo mi je naći nasljednika. Odluka je pala na Marija Matulića, u kojem je »Domagoj« prvi put dobio predsjednika iz redova brucoša.

Po običaju »Domagoja« novom sam predsjedniku predao društvo s ovim riječima:

»Predajem ti, druže Matuliću,« progovorio sam novom predsjedniku, a svi su domagojci stojeći pratili moje riječi, »čast i službu, koju sam evo ja pola godine u našem dragom društvu vršio. Predajem ti je onako, kako sam je i sam primio, izvršivši jedan dio domagojske obnove u ovim teškim danima, od kojih ni domagojski život i rad nije ostao pošteđen. Primi tu svoju novu dužnost s onakvom ljubavlju, s kakvom ti je predajemo, i nosi je s onakvom požrtvovnošću i ustrajnošću, kakva se od domagojskoga vođe traži. Vodi nas kroz svoje razdoblje domagojskog predsjednikovanja, a mi ti svi obećajemo, da ćemo te slijediti s onom vjernošću i ljubavlju, koju nam diktiraju naši hrvatski katolički ideali i koja je uvijek bila odlika sviju pravih domagojaca...«

(Svršit će se.)

PREDSJEDNIK HRVATSKOGA KATOLIČKOG AKADEMSKOG DRUŠTVA „DOMAGOJ" SVEUČILIŠTARAC JELIČIĆ opršta se od dra Matulića govorom u ime današnjih domagojaca

KANONIK I SVEUČILIŠNI PROFESOR DR STJEPAN BAKŠIĆ drži dirljiv oproštajni govor u ime svećenstva nad Matulićevim grobom

DR STJEPAN PODOLŠAK, PREDSJEDNIK DRUŠTVA DOMAGOJSKIH SENIORA govori nad otvorenim grobom
Sve slike foto „Obitelj"

RUPA U PADOBRANU

Moj pokušaj sa rekordnim skokom iz zrakoplova bio je daleko preuzetniji nego sam i mislio.

Sa pilotom sam se digao skoro do 4.000 metara. Taj zrakoplov nije ni mogao u veću visinu. On mi dade znak, da skačem. Odmah skočih sa svoga sjedala i bez razmišljanja bacih se u dubinu.

Kao kamen prosjekoh nekoliko stotina metara zrakom, a onda povukoh prsten, kojim se padobran otvara. No on se nije otvorio odmah, nego istom nakon 500 do 800 metara i to s nekim naglim trzajem.

Šum, koji sam kod toga čuo, učinio mi se posve čudnovat; čuo sam naime kao oštro fijukanje vjetra i kad sam pogledao iznad sebe, spazih uzred padobrana veliku rupu... To je značilo, da ću i dalje padati sa brzinom, koja bi kod sudara sa zemljom značila za mene groznu i sigurnu smrt.

Kad sam zatim pogledao dolje, uvidio sam, da mi je jedini spas u tome, da padobran nekako upravim na stabla, koja su stajala postrance od puta, kojim sam padao.

Morao sam svakako nastojati, da nekako padobran onamo uperim. Nije to bilo lako, ali sam konačno teškom mukom natežući užeta padobrana s jedne strane postigao, da me vjetar zanio prema drveću.

Uz lagani lom skrhao se padobran na krošnju jednoga drveta i ostao tamo obješen. Život mi je bio spašen!! Samo nešto laganijih ozlijeda ponio sam za spomen na taj odvažni pothvat.

M. Elliessen — Đ. Babić.

ČOVJEČJI GLAS

Po mnijenju profesoru Delaunaya stari žitelji Evrope imali su visoke glasove, bili su tenori. Od onda je glas postupno padao i današnji muškarci evropski većinom su baritoniste. Rečeni učenjak misli, da rasa ima velikoga upliva na grlo. Tako je glas u Crnaca mnogo viši nego u evropskih naroda. No to može biti i do podneblja, hrane i duševnih svojstava.

Osim toga i glas pojedinca pokazuje tendenciju da u starosti postane dublji. Ljudi nježnije kože imaju viši glas nego ljudi zagasitije boje. Pri tom su tenoriste većinom vitka stasa, a oni drugi više zdepasti. Tenoristima savjetuje rečeni profesor, da se čuvaju žestokih pića, dok za basiste veli, da mogu prilično podnijeti piće bez štete za svoj organ.

I apsolutna visina ima velik utjecaj na glas. To se najbolje vidi kod američkih starosjedilaca, koji žive u Andama na 3—4000 metara apsolutne visine. Ondje muškarac ima posve ženski glas, a glas žene sličan je djetinjem glasiću i u pjevanju postane kriještav i neugodan.

I kraj, u kojem čovjek živi, utječe mnogo na glas. Tako su južnjaci većinom tenoriste, a sjevernjaci basiste. Ove podatke potkrepljuje Delaunay statističkim podacima iz Opere pariške, na kojoj djeluju najglasovitiji pjevači iz svih dijelova svijeta. Osobito dubokim basovima odlikuju se Rusi, koji za Južne Slovene kažu, da nemaju lijepih glasova za pjevanje. — Doista vrlo zanimljive stvari, koje se međutim ne smiju uzeti kao apsolutne.

RAZNE ZANIMLJIVOSTI

SVEUČILIŠTE U BOLOGNI osnovano je godine 1188. Prije su mislili, da je sveučilište bolonjsko starije, te da je osnovano godine 1119, kad se s ostalim fakultetima spojila pravnička akademija, koju je zaveo Teodozije II. godine 425. po Isusu.

OD PTICA najveću starost doživi orao i gavran. Gavran zna biti po sto i više godina star. Palčić (carić, krvavi zalogaj) živi poprijeko tri godine. Papige, guske i gemovi živu po šezdeset, paun 25, golubi i ževari (ždralovi) po 20, gnjeteo (fazan) 15, crvendać 12, a drozd najviše 10 godina.

U SVETOJ MARIJI u Hullu (Engleska) ima spomen-ploča na grobu gospođe Jane Delamoth iz godine 1761. Natpis je pisan stenografskim znacima.

2000 KG LIŠĆA ruže stoliste, koja se goji u Kazanliku u Bugarskoj, daje 1 kg ružina ulja.

NAJVEĆE ZVONO nalazi se u Moskvi, teško 200.000 kg. Kad su ga podigli na zvonik, palo je dolje, pak se otkrhnulo. Kroz otvor ulazi se u to zvono, koje je bilo uređeno kao kapela. To zvono zove se Carökolokol. — Drugo jedno zvono u Moskvi teško je 125.000 kg. — U Ohaki u Japanu ima zvono Šotoku, visoko 24 stope, a debelo stopu i 7 palac. Teško je 114 tona.

KOD TRI ČETVRTINE LJUDI desna je ruka po prilici za dva centimetra duža od lijeve.

NIT PAUČINE pauka krstaša tako je tanka, da treba složiti 90 niti, da dobijemo nit debelu kao obični svileni konac.

ČISTA OCTENA KISELINA smrzava se već kod 17 stupnjeva topline.

OTOK ROD

Napisao Nikola Žic

Otok Rod je nekada bio poluotok Male Azije. Podzemne sile Sredozemnoga mora su ga odlomile od Male Azije i učinile otokom, koji je veći i od najvećega otoka u Jadranskom moru.

Rod je pun vina, a stanovnika imade malo. Na jugu mu je divna luka Lindos, a na sjeveru je prema kopnu od starine poznata luka glavnoga grada Roda.

Zidine Roda strogo prate i oponašaju obalnu crtu. Njihovu neprekidnu plohu kite ovdje ondje golema vrata, nad kojima su kule. Iza njih su nekada stajali čudnovati branioci, a sada je sve pusto.

Nekada su ovdje bili na straži protiv Turaka vitezovi reda Ivanovaca. Kolijevka im je bio Jerusalem za križarskih ratova. Pred Turcima uzmakoše najprije na primorje u Akon i kasnije na otok Cipar nedaleko Svete Zemlje, ali ih muslimanska sila potisnu još dalje na Rod, gdje se održaše dvije stotine godina. Kada turski sultan Sulejman II. osvoji god. 1522. i otok Rod, povukoše se Ivanovci na otok Maltu, koji bijaše njihova posljednja stanica (Malteški red).

U Palestini su među križarima nastala poglavito tri reda vitezova, a to su Templari ili Božjaci, Ivanovci i Njemački viteški red. Dok su u ovome bili isključivo Nijemci, pretezahu među Božjacima Francuzi, a kod Ivanovaca bijaše vitezova iz sviju kršćanskih naroda evropskih, ali najviše Engleza i Talijana. Svima je isprva bila zadaća njegovati bolesnike, a kasnije se pod pritiskom nepovoljnih prilika pretvoriše u borce i ratnike protiv nevjernika, naročito Turaka.

Dvije stotine godina stajahu Ivanovci na braniku onih zidina oko grada Roda. Sami su ih podigli i dugo branili. Navale su bile vrlo česte, a obrane uvijek sretne — sve do god. 1522. Za vrijeme mira su braća vitezovi živjeli za rad i molitvu, a kad bi god bio dan znak, da se približuje neprijateljsko brodovlje, svaki bi se član reda s oružjem u ruci našao na svom mjestu, da obrani sebe i cjelinu. U radu i molitvi nije uziman nikakav obzir na njihovu narodnost, ali sada bi u vrijeme pogibelji nastao novi red među njima: grad i otok su branili u skupinama po narodnosti. Kod jednih su vrata stražarili Englezi, kod dugih Talijani, ovdje su pod zapovjedništvom svoga zemljaka vršili službu Španjolci, a ondje Nijemci sa svojim poglavarom, a tamo dalje je opet obrana bila povjerena nekome Francuzu s njegovim sunarodnjacima. Na svima je sada za vrijeme borbe crveni kaput s jednostavnim križem mjesto redovničke crne mantije s dvostrukim križem. Svaka narodnost je posebna četa, od kojih svaka brani po jedna vrata, a sve brane grad složno i junački.

Ivanovci su sav grad uresili čvrstim građevinama ukusne renesanse. Njihove su palače zbog strateških razloga niske, ali na pročelju prijatno iskićene poput dvoraca u Evropi. One stoje jedna pored druge ispunjujući čitave ulice, a nijednoj ne fali u dvorištu velika cisterna, da pučanstvu za obrane ne ponestane najpotrebnije — voda. Među palačama su podignute mnoge crkve, prave katedrale, okružene tvrđavama, sve u najljepšem skladu, tako da je cijelo naselje lijepo i skromno, čvrsto i otporno kao živi odraz samostanskoga življenja s punom sviješću pogibelji, koja prijeti svaki čas.

Glavna je ulica Strada dei Cavalieri. Tu nas grb na svakoj palači po križu i maču sjeća redovnika i bojovnika. Na dnu Viteške ulice stoji gostinjac Ivanovaca, radi kojega je vrijedno skrenuti parobrodom na ovaj otok. Niske zidine silne debljine brane zgradu, usred koje je veliko dvorište s hodnicima na sve strane i prekrasan vrt, pun mirisavog cvijeća, kakvo uspijeva samo u ovoj divnoj klimi, ali su vitezovi u dokolici nježno iskoristili i svaki drugi kutić za gojenje različitoga cvijeća. Samo su ovdje pod zrakama mediteranskoga sunca geranije izrasle kao stabla s prekrasnim lišćem, a bujno je i može biti bujno također najosjetljivije cvijeće samo pod utjecajem ovoga morskog zraka. Gostinjac odaje u svakoj pojedinosti bitnost svoga dvojakog života: vojnu i mir.

Izvan vojničkog naselja Ivanovaca, punog zelenila i mirisa, eto nas odmah u Orientu današnjega vremena: bazari, Židovi, Grci i Turci u svoj šarolikosti, kao svuda po otočju i kopnu ovoga dijela svijeta. Dok je ondje vojničko spleteno s lirskim, a sve u skladu kao davni isječak srednjovječne Evrope na dalekom otoku Azije, ovdje nema nijedne crte, koja bi odvajala od ambijenta i značila neku osobitost.

Danas pripada otok Rod s čitavim Dodekanezom Talijanima, koji su ga prije svjetskoga rata za vrijeme vojne s Turcima u Tripolisu osvojili i zadržali. Odonda se i gradu Rodu kao glavnomu gradu talijanskog Dodekaneza pomalo mijenja lice. Pored turske četvrti nastaje moderna talijanska naseobina s lijepim dućanima i luksuznim hotelom, a dakako i s kupalištem, na kojemu su uz obalu poređane slamnate kolibice, kao da su ih učinili afrički Crnci.

I tako se Rod udaljuje Aziji i približuje Evropi, ali još će dugo ostati na njemu najugodniji onaj pečat, koji mu davno udariše Ivanovci za vrijeme svoga dvjestagodišnjega vladanja.

OD MÜNCHENA DO BEČA

Napisao Mladen Bošnjak

Ostavljamo München puni dojmova, no i umorni od gledanja, ali još više od sedamdnevnog trčanja po gradu.

Passau.

Došli smo ovamo preko Landshuta i Plattlinge i našli prenoćište na tavanu prenapučene, no inače vrlo prikladne herberge.

Passau je danas važno pogranično mjesto, dok je nekad bio poznat i kao kulturni centar. Sada taj brojčano neznatni grad brižno čuva uspomenu na prošla vremena.

No mi Zagrepčani morali bismo svima strancima, koji posjete našu Savu, zatajiti taj grad, jer nas nadmašuje u jednom našem raritetu. Passau — poznat kao njemački najljepše položeni grad na trim rijekama (Inn, Dunav i Ilz) — ima kupalište u Ilzi, koja je još zamazanija od Save.

Ovdje smo prvi i zadnji puta razgledavali grad sa profesionalnim vodičem. Poslije autobusne vožnje do muzeja počela je njegova ciceronska služba. Oprostili bismo mu, da nas je pokušao radi svojeg mjesnog rodoljublja prevariti za nekoliko desetljeća, ali onakvo razbacivanje sa stoljećima premašuje svaki patriotizam. Vrijedile su mu tek neke anegdote sa starog biskupskog grada. No sve smo ono mogli vidjeti i bez vodiča, pa smo se zato brzo odvojili od grupe i oprostili od njega platìvši mu taksu. Pazio je na čitavu grupu, kao kvočka na piliće, da ne bi tko ostao bez njegovih automatski izgovorenih i krivo naučenih lekcija, no još točnije, da ga ne bi tko prikratio za njegov honorar.

*

Kod prelaza granica mislio sam na Batušićeva »Gospodina Carinika«. Taj se pokazao na cijelom putu (osim naravno na zadnjoj postaji) kao vrlo ljubazan gospodin. Uvidio sam, da bogatoj Batušićevoj studiji o tim ljudima, koji se susreću prvi kod ulaska, a posljednji kod ostavljanja jedne države, još nešto nedostaje. Upoznali smo to zahvaljujući našim naprtnjačama, kad su nam kao studentima lijepili svoje markice na prtljagu i sami susretljivo mjesto nas govorili, da nemamo ništa za carinjenje.

U vlaku, kod napuštanja granice, otvaramo konzervu, što smo je platili njemačkim i austrijskim novcem, a od koje smo izgubili ključe. Internacionalni putnici prate s interesom naše raspoloženje i dobar apetit kod ručka. Pomalo stavljaju primjedbe, a mi im odvraćamo. Osobitu pažnju posvećuju nam neki Eglezi. Čudim se, da se voze u trećem razredu kraj njihove valute; no kad ulazi kondukter, konstatira se, da su zabunom zabasali ovamo. Zabuniti se, pa doći u treći mjesto u prvi razred, zaista mogu samo Englezi! Obrnuti slučaj bio bi mi razumljiv i ne bi bio nikakav njihov specijalitet.

Linz.

Ovamo stigosmo od Passau-a preko Welsa.

Kraj sveg toga, što se Linz naglo razvija i razmjerno najviše izgrađuje od svih gradova, što smo ih upoznali, ipak za dulji boravak ima premalo zanimljivosti. Boravili smo ovdje šest dana, da steknemo popust na austrijskim željeznicama. Bilo je to dovoljno za odmor, te smo bili ponovo spremni, da krenemo za burnim senzacijama, koje pruža jedan velegrad Upoznali smo taj grad skladatelja Antona Brucknera i njegovu zaista lijepu bližu okolicu. Mirovanje nas je već počelo umarati. U herbergi bili smo nakon drugog dana najstariji stanovnici, te smo dnevno dobivali nove sustanare. Obično su dolazili predveče, a jutrom bi nastavljali put na dvokolici. Tako su se mijenjali i iznenađivali nas došljaci iz raznih krajeva, dok smo dolazili Svaki je pričao nešta nova i zanimljiva iz svoje domovine. Sve su to bili zdravi ljudi, puni poleta za svoje ideale, a koje su i objašnjavali sa mladenačkim žarom. Mi smo tako primali sve upute i vijesti, kao da smo u agenciji; no još bolje, nego po plaćenim teklićima.

*

Razgledali smo već sve znamenitosti u gradu. Za kupanje u Dunavu više nije vrijeme, jer je postalo kišovito. Temeljito smo upoznali Pöstlingberg, to poznato izletište i zavjetovalište kraj Linza, sa svim njegovim znamenitostima. Divili se odatle prekrasnoj panorami sa tog razmjerno niskog brijega od 527 metara. Razočarali se u krasnu izgledu jabuka i krušaka, koje rastu slobodno uz cestu, a gorka su okusa. Saznali smo kasnije, da se upotrebljavaju jedino za hranjenje svinja. (Poslije nismo vjerovali ni jednom stablu u Austriji, da ima plod hranljiv za ljude) . . . Sve u svemu, bilo nam je dosta Linza.

*

Do Ybbsa.

Polazimo dalje i namjeravamo preći komadić puta automobilom. Doznali smo za taj način putovanja od nekog pridošlice u herbergi, koji

je tako — zaustavljajući automobile — prešao čitavu Austriju, Švicarsku i Italiju. (Siromah! K nama se sprema doći na godinu i misli, da je sa našim cestama i automobilima jednako kao i vani.)

Iskorišćujemo našu željezničku kartu do Amstettena, no pošto ovdje nema prenoćišta, brzo razgledavamo mjesto i spremamo se dalje. Karte za nastavak vožnje vrijede nam tek sutrašnjim danom, pa zato polazimo pješke, a ako uspije — automobilom. Cilj nam je Ybbs na Dunavu, jer ima prenoćište i nije daleko od željezničke stanice.

I tako mi — sa željezničkim kartama u džepu — polazimo pješke ravno cetom i vučemo naše teške naprtnjače. Sunce nam neprestano sija za leđima; a mi — već sasma uznojeni — kušamo metodu onog gosta herberge, koji putuje samo autom. Zaustavljamo automobile, da ih zamolimo, neka nas povedu sa sobom. No većina ih se ni ne osvrće, gdjekoji mahne rukom na pozdrav (barem to!) — ali svi odjure dalje. Već smo sasma utučeni, jer čitav put iznosi preko 20 kilometara, a sprema se i oluja. Još više smo potišteni, kad saznajemo, da ovdje automobili osobito ne vole uzimati putnike sa ceste. To vrijedi tek poslije onog misterioznog ubijstva poslanikove kćerke neke južnoameričke države. Pretpostavlja se, da je ona uzela sa sobom nekog putnika, te da ju je taj kasnije umorio Od tada motorna vozila ne uzimaju putnike, da ih straga ne ubiju. Još kako tako, uzet će jednog muškarca ili jednog sa damom, ali gotovo nikada dva. Mi smo nažalost bili taj najteži slučaj — dakle nikakvi izgledi. O, Bože! Kad sam čitao u novinama o onom strašnom umorstvu, nisam ni u snu pomislio, da ću osjetiti posljedice toga.

*

Kod nekog prelaza željezničke pruge, bile su brklje spuštene i mi smo uspjeli ipak nagovoriti holandeske putnike u autu, koji je čekao slobodan prolaz, da nas uzmu sa sobom. Sporazumjeli smo se nekako (i s pomoću prstiju), da ćemo stajati na stepenicama, svaki sa jednog kraja, i držati se rukama, jer su kola bila prenatrpana prtljagom. Bila je to jurnjava od nekoliko minuta, no za to vrijeme su nam se ruke gotovo odrvenile. Glavno je ipak, da smo prevalili najveći dio puta.

*

Veselo brbljamo hrvatski, jer smo uvjereni, da nas stranci manje razumiju, nego mi njih. Dolazi nam prvi čovjek ususret i tražimo na njemačkom informacije, no on nam odgovara po našem. Bio je to Hrvat iz Tomislav-Grada, koji se potuca svijetom sa čitavom »trgovinom na trbuhu.« Radosno se pozdravljamo i međusobno ispitujemo sa ovim našim bistrim i sposobnim čovjekom, koga su nepredviđene nevolje rodne grude odagnale u tuđinu. Posao ide kako-tako, on se snalazi i vjeruje, no najviše ga sokoli, kad čuje toplu hrvatsku riječ. Nije bio četiri mjeseca kod kuće i sada je osnažen, a i mi isto tako. Rastajemo se sa tugom na samotnoj cesti u tuđini, nošeni mišlju na ispaćenu nam domovinu. Iz daljine domahujemo si još za prvi i možda posljednji: »Zbogom . . .«

*

Ybbs.

To je selo počastio Ferdinand, Karlo i eventualno još koji Habsburgovac, da su se rodili u ovdašnjem dvorcu!

Gledam zalaz sunca sa prozora našeg novog stana. Ispod prozora dolje teče Dunav i šumi podmuklim tajanstvenim šumom. Vrijeme prolazi i spušta se suton. Svijetlo od signalnih obalnih laterna odrazuje se na titravoj površini vode. Navlači se magla i sve određeno zadobiva meke prozirne obrise. Crte vrhunaca u daljini postaju sve blijeđe i blijeđe, dok se potpuno ne izgube. Ostaje žubor vode stalno se ponavljajući i gubeći u daljini poput refraine tužne pjesme. To Dunav nosi staru priču uz obale svoje, pa čak i do moje domaje.

Beogradski šlep pun kukuruza smjestio se ispod naših prozora. Na njemu je namješten neki pravoslavac iz naših krajeva. On putuje svijetom poput kovčega, ništa ne videći, jer se ljuti na sve Švabe i Švabice, što ne govore srpski, pa zato nikad ne odlazi od svog šlepa. Kod ovog susreta mi se i nehotice nametala usporedba sa onim našim Bosancem.

*

Ujutro su me probudile sestre kapitolijskih gusaka. Vozio ih je sa sobom brodar sa šlepa, skupa sa ženom i djecom. No te podravske guske bile su u sretnijem položaju od njihova gospodara, jer im je gakanje sasma jednako pjesmi švapskih gusaka.

No ja sam im bio zahvalan za gledanje odraza zore na jutarnjoj magli nad Dunavom.

*

Melk.

Željeznica nas vodi dalje i naglo se približujemo Wienu.

Iza vlaka gledamo ponosnu baroknu građevinu benediktanskog samostana nad Dunavom. Još kojih 80 km i opet smo u jednom od evropskih centara. Dok clak polazi, mi pjevamo ariju zbora turskih plemića iz prvog čina »Zrinjskog«:

»Na Beč, na Beč . . .«

Kućni savjeti

Tamanimo muhe! Ljeti ih ima jako mnogo. Puna ih je skoro svaka prostorija; smočnice, sobe, a osobito kuhinje i staje. Zimi se nalazi malo koja u životu. Ljeti ih ubijamo i ništimo na razne načine, ali i zimi — naiđemo li na koju — treba činiti to isto. Mi vrlo dobro znademo, kako su nam muhe dosadne i vrlo neprijatne; ali valja znati i to, kako su one opasne po naše zdravlje i naš život. Muhe naime padaju na razne predmete te tako prljaju svoje nožice. Tim one prenose razne bolesti. Iskustvom je dokazano, da su muhe zaražene klicama tih bacila. Zato je nesamo neprijatno, nego i opasno dozvoljavati muhama, da nam oblijeću oko lica ili očiju ili usta. Muhe sjedaju na svaku nečist u kući i na polju. One sišu slinu plućobolne čeljadi, padaju na đubrište, ulaze u zahode, padaju na rane raznih životinja te na svojim nožicama odnose gnoj. Zatim dolaze na mlijeko i tu operu svoje noge; te se na taj način otresu bacila, koje su sakupile na ranama ili đubrištima. Katkada to učine i na ljudskim ranama, pa tako otruju čovječju krv. Zato tamanimo muhe što više i sada i zimi. Valja znati, da svaka muha, koja prezimi, ostavlja iza sebe brojno potomstvo.

Tjedni kalendar dobre domaćice

Rimokat. kalendar	Listopad — Oktobar
Nedjelja **3** Terezija	Objed: Juha od zelenja. Pečena patka, salata od krumpira, celera i endivija. Torta sa grožđem. Večera: Pirjano zelenje. Hladno pečenje sa kiselim krastavcima. Voće.
Ponedjeljak **4** Franjo As.	Objed: Juha od telećih jetra. Krpice sa kupusom. Večera: Kajgana sa zelenom paprikom.
Utorak **5** Placid	Objed: Juha od gljiva. Gulaš iz raznog mesa, salata. Kuhano voće. Večera: Naduvak od krupice. Kompot.
Srijeda **6** Bruno	Objed: Juha od rajčice. Pirjana teleća jetra sa žgancima na štajerski način. Grožđe. Večera: Mahune začinjene maslacem i mrvicama. Pašteta od telećih jetra.
Četvrtak **7** Justina	Objed: Juha od kruha. Punjene jurgete i prženi krumpir. Savijača od grožđa. Večera: Teleći možđani. Savijača od podne.
Petak **8** Brigita	Objed: Juha od vrhnja. Pirjano zelje sa okrugljicama od krumpira. Voće. Večera: Riža sa rajčicom, pečena jaja.
Subota **9** Dionizij	Objed: Juha sa sagom. Govedina, varivo od krastavaca. Palačinke sa sirom. Večer a: Pečeni krumpir sa maslacem. Voće.

Dobar tek

Gulaš iz raznog mesa. Nareži na posve male kocke 20 dkg govedine i 20 dkg svinjetine. U šerpu metni 5 dkg masti, četiri glavice luka samljevenog na stroju, soli, paprike, žlicu octa, te toliko vode da sve bude pokriveno. Kuhaj pol kg krumpira, oguli ga, zdrobi, posoli dodaj kima, pomiješaj sve zajedno sa mesom, pirjaj još par minuta, a zatim metni na ugrijanu zdjelu.

Jednostavni poferni. Razmuti u pol litre mlijeka jedno jaje i posoli. Nareži dugoljasti hljeb kruha ili četiri žemlje, te nareske složi na zdjelu i prelij priređenim mlijekom, te ih peci u vreloj masti.

Pirjana teleća jetra. Sa pol kg telećih jetra skini kožicu i nadjeni ih slaninom . Šerpu obloži tanko narezanom slaninom, metni na to jetra, posoli i pobiberi, nalij nekoliko žlica vode i pirjaj pokriveno 1 sat. Jetra izvadi na ugrijanu zdjelu i nareži. Slaninu povadi, u sok nalij malo crvenog vina, prokuhaj i prelij na jetra. Pirjana se jetra mogu i samljeti na stroju zajedno sa slaninom te jesti namazana na kruhu.

Kajgana sa zelenom paprikom. Nareži usko zelenu papriku, preprži je na maslacu. Kad postane prozirna, dodaj narezane kobasice, a zatim protučena posoljena jaja te prepeci.

Varivo od krastavaca. Načini zapržak iz 6 dkg maslaca i 5 dkg brašna, te zalij mlijekom, da bude gusto poput umaka. Međutim oguli pol kg krastavaca, nareži na male kocke i metni u priređeni umak, posoli te kuhaj polagano po sata. Dodaj vrhnja, žličicu nasjeckanog kopra i ako hoćeš crvene paprike. Sve zajedno još jednom prokuhaj.

Torta sa grožđem. Miješaj osminu litre vrhnja, osminu litre mlijeka, devet dkg mlakog maslaca i dva cijela jaja. U zdjelu prosij 20 dkg finog brašna, jedan omot praška za pečenje i 19 dkg sitnog šećera, to miješaj i pomalo lijevaj u to priređenu smjesu i dodaj još 12 dkg samljevenih badema. Peci u obliku za tortu, otprilike 60 minuta. Pečeno hladi, prereži, namaži u sredini i odozgor tučenim slatkim vrhnjem ili marmeladom, a odozgo posloži bobice od grožđa.

Žganci na štajerski način. Metni u šerpu pol litre grubog bijelog brašna, posoli te ga na štednjaku miješaj dok ne požuti, a zatim zalij sa pol litre vrele vode, te ostavi nekoliko minuta, a onda vilicom rastrgaj. Prelij vrelom masti ili pomiješaj sa samljevenim ugrijanim čvarcima, te metni još deset minuta u pećenjaru.

Prženi goveđi bubrezi Sa bubrega odstrani loj, kožicu i izreži sredinu, te ih nareži na posve tanke listiće, metni na sito i prelij vrelom vodom, te ostavi da se ocijede. U šerpi ugrij nešto maslaca, požuti na njem za žličicu nasjeckanog luka, dodaj malo nasjeckanog češnjaka i peršina te narezane bubrege, koje naglo na jakoj vatri preprži, a zatim posoli, pobiberi, dodaj malo smrvljenog mažurana, žličicu octa, malo crnog vina, te prokuhaj. Razdijeli na ugrijane tanjure.

S. A.

Zdravlje

Crveni luk kao lijek. Sok od crvenoga luka izvrsno je sredstvo proti žuljevima i bradavicama. U tu svrhu metne se crveni luk 3 do 4 sata u dobar ocat, tada se izvadi, prereže po polovici i oljušti i onda se priveže na žulj ili bradavicu. Ovo treba opetovati nekoliko dana, a tada žulj ili bradavica sasvim omekša i može se lako prstom odlupiti. — Crveni je luk izvrsno sredstvo proti opadanju vlasi. U tu svrhu treba glavu nekoliko puta istrti dobro izrezanim crvenim lukom. Tim će se kosa učvrstiti i na golim mjestima opet će kosa ponarasti. Istočni narodi i danas natiru glavu sokom crvenog luka, da im vlasi ne otpadaju. — Sok od crvenog luka dobar je proti uboda pčele i drugih zareznika. Ako se odmah poslije uboda natare dotično mjesto sokom crvenog luka, nestane svrbeža i ne oteče.

ČAROBNO VJENČANJE

NAPISAO GABRIEL DE LAUTREC — PREVEO K. MOSKATELO — ILUSTRIRAO R. DE LA NÉZIÈRE

VELIKO SLAVLJE U KRALJEVU DVORU

Kralj i kraljica su bili izgubili svaku nadu, da će doći onaj, koji će izbaviti Kraljenu iz začarana dvorca. U ono vrijeme, o kojem ova priča govori, ljudi su živjeli dulje nego danas. Dobra vila im je bila prorekla, da će njihova kći biti izbavljena nakon sto godina, pa su se mogli nadati, da će njihove uši još čuti njen veseli smijeh, ali duga žalost za njom posve ih satrla.

NA PUTU SE POJAVI KOČIJA . . .

Druga je opet neprilika bila, što su živući toliko dugo posve bili pomiješali vrijeme, jer nije bilo kalendara kao danas. Kralj je misleći na dan, kad će ugledati opet svoju kćerku, držao da je taj dan posve blizu, dok je naprotiv kraljica govorila, da još do tada ima punih pedeset godina. Nije ona nikada znala računicu, a tko bi ju tako to mogao i naučiti? Uostalom govorila je uvijek, da ima 50 godina manje, pa je po njenom računu to bilo ispravno.

Jednoga dana bio je kraljičin imendan. Iako već u odmakloj dobi, kralj i kraljica su imali toliko posla pripremajući za goste, da su na začaranu kraljevnu posve zaboravili. Toga su dana po običaju priredili veliki ručak. Punih osam dana trajale su pripreme u dvorcu, sobe su se krasile što je moguće bilo ljepše. U kuhinji je pod ogromnim kotlom gorjela velika vatra. Oko vatre bila je zaposlena cijela vojska kuharevih pomoćnika. Kako je kraljica bila izvrsna domaćica, sama je sve nadzirala. Svaki čas bi dolazila, da baci oko na pripreme za ručak. Pritom bi u svaki lonac umočila malo kruha, a sve pod izlikom da kuša umaku. Kad bi ona prolazila, kuhari bi se poredali s velikim žlicama za miješanje juhe, držeći ih kao koplja.

Već od rana jutra počeli su stizati uzvanici. Prva je došla vila Cvjetana, koja se vrlo rano digla, jer je njezina dužnost, da ujutro budi cvijeće. Za njom su išla manje važna lica, gospoda i lenici, koji su se natjecali, da se što bolje udvore svojim vladarima. Najednom se začu strašna buka i fijuk bičeva. Na putu se pojavi kočija okružena velikim oblakom guste prašine. Ta kočija bila je sva pozlaćena te bogato, ali neukusno urešena: kao da podsjeća na kakvoga gospodara skorojevića. Kako su se konji približavali, usporavali su hod, a kočija dostojanstveno okruži u počast oko dvorca, te stiže do pred pločnik, na kojemu se nalazio kralj i kraljica. Vratar otvori vrata i vidjelo se, gdje naduto silazi jedan mali gospodin. Na sebi je imao crveni plašt sa širokim zlatnim gajtanima. Bio je to knez Karaba. On proslijedi prema kraljici klanjajući se do tri puta. Mora da se njegov učitelj lijepog vladanja vrlo namučio, dok ga je to naučio.

Za njim su stigli čarobnjaci Sjekira, Ugar, Kuštro i Modrobrad. Ovaj posljednji je molio kraljicu, da ispriča njegovu ženu, koja nije mogla doći, jer ju je on ubio baš večer prije. Kraljica je bila dobra srca, te ga je radi toga veoma prekorila. On je bezobrazno odgovorio, da je to učinio za to, da ima mir u kući. Ipak je njegova drskost prošla skoro nezapažena u vrevi kod primanja.

(Nastavit će se)

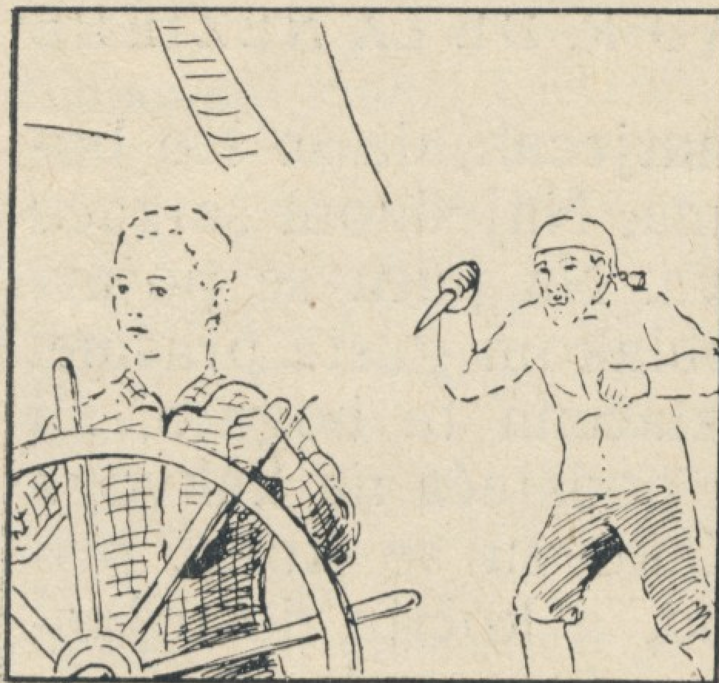

MODROBRAD SE RAZGOVARA S KRALJICOM

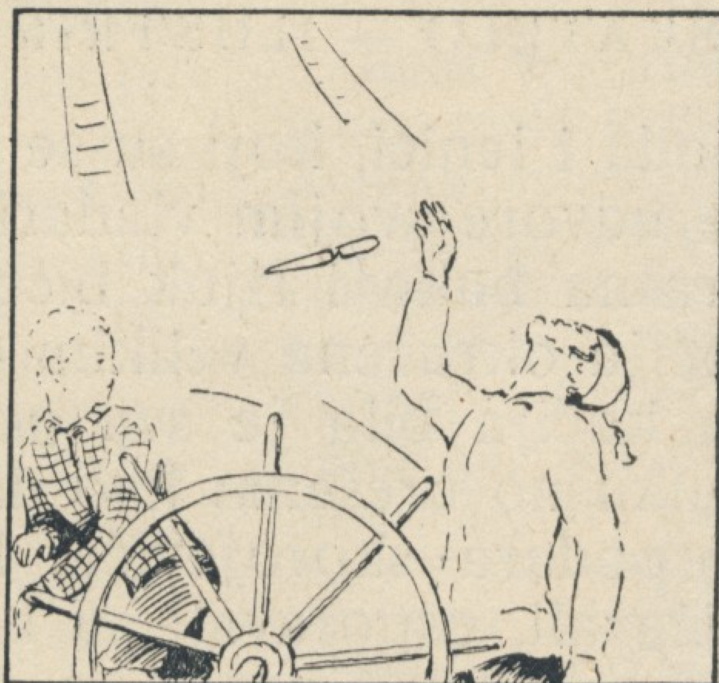
Pustolovni roman u slikama

ZLATNI OTOK

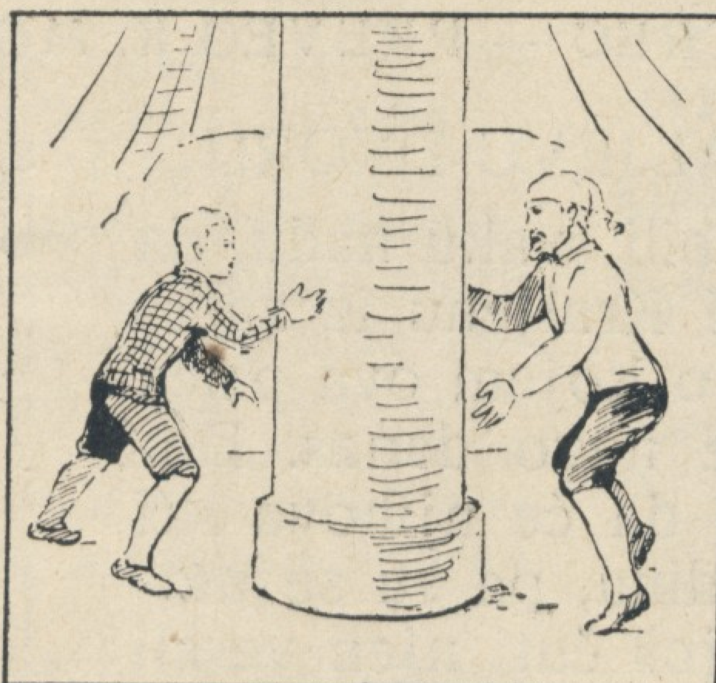
24. NAPISAO R. L. STEVENSON — ILUSTRIRAO STJEPAN PETREŠEVIĆ

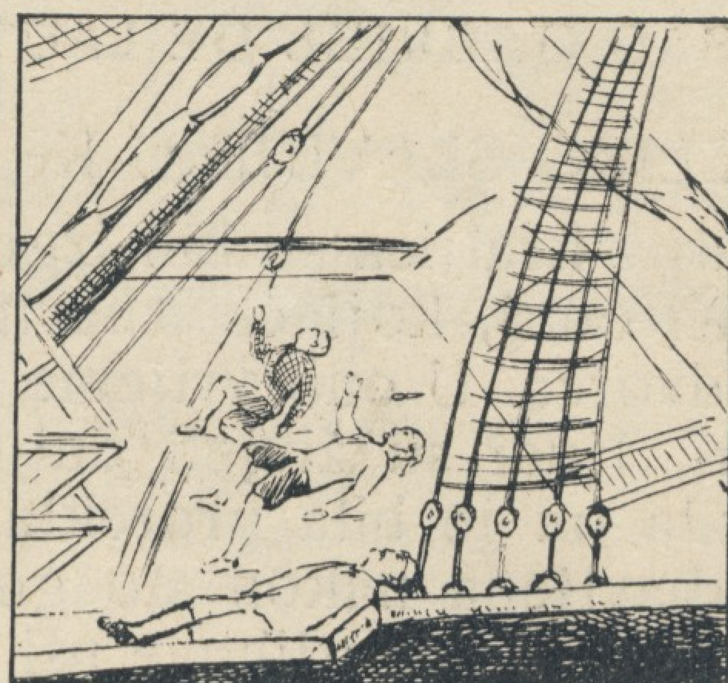
Dok je Jim kormanio, prišulja mu se posve tiho Hands s nožem u ruci — da ga ubije. No Jim je kroz čitavo vrijeme bio na oprezu.

Kad mu je Hands došao posve blizu, Jim se izmakne na stranu, a točak kormila udari napadača snažnim zamahom u prsa i sruši ga.

No Hands se doskora podigne i stane loviti Jima po palubi... Jim nije mogao upotrijebiti pištolje, jer mu je barut bio vlažan. .

Jim je bio očajan... No u to lađa naleti na pličinu i nagne se. I Jim i Hands ljosnuše i otkotrljaše se po palubi sve do mrtvog mornara...

M A L O Š A L E

SVE SE OPETUJE. Nevaljali Tomica bio je istjeran iz škole. Da se nekako opravda pred ocem, reče mu: »Sjećaš li se, tatice — a ti si to više puta pričao — da su te jednom istjerali iz škole«.

»Sjećam se«, odgovori otac.

Na to će sin: »Eto, zar nije čudo, kako se sve ponavlja na ovom svijetu«.

ČUDAN ZAHTJEV. Glas na telefonu: »Molim, da li je tamo gradska zalagaonica?«

Činovnik: »Jest, gospodine! Vi želite?«

Glas na telefonu: »Ne bi li mi, molim, htjeli reći, koliko je sati?«

Činovnik: »Dozvolite, gospodine, ali to ipak nije moja dužnost!«

Glas na telefonu: »Kako ne, kad je moja ura kod vas založena.«

PUTNIK. »Kako to, vi ste bili u Parizu, a niste posjetili grob neznanog junaka?«

»A, moj gospodine, to nije ništa. Prošle godine sam bio u Napulju, pa nisam umro.«

ČUDNO TUMAČENJE. Sin: »Oče, bi li mi znao kazati razliku između optimiste i pesimiste?«

Otac: »Hm! Kako da ti to protumačim?... Zamisli si komad švajcarskog sira; optimista vidi na njem samo sir, a pesimista samo luknje.«

KORISNA ZAMISAO. Jedna se mlada žena po prvipút oštro posvadila sa svojim mužem. Ubrzo se zatim s njim izmirila. Kao spomen tog događaja oboje zajednički posadiše jednu voćku u svom vrtu. To je pripovjedala žena svojoj majci.

Majka joj pak reče: »Da sam ja to svaki puta činila, kad sam se svadila s tvojim ocem, mi bismo danas imali veliki voćnjak.«

JEŽ U VRTU Mala kćerka nekog vrtlara spazila je prvipút u vrtu ježa.

»Tata,« poviče sva uzbuđena, »hodi brzo da vidiš, kako bježi kaktus po našem vrtu.«

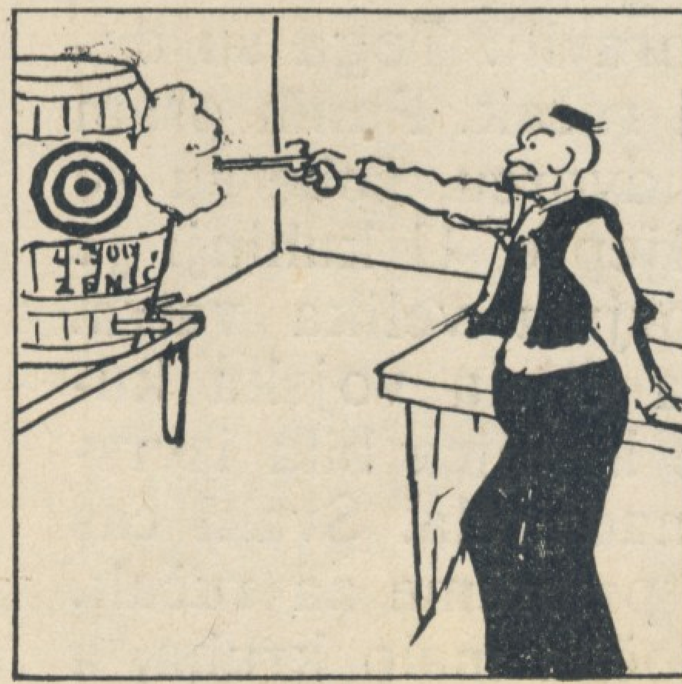
DOBRIJAN SLAVI IMENDAN

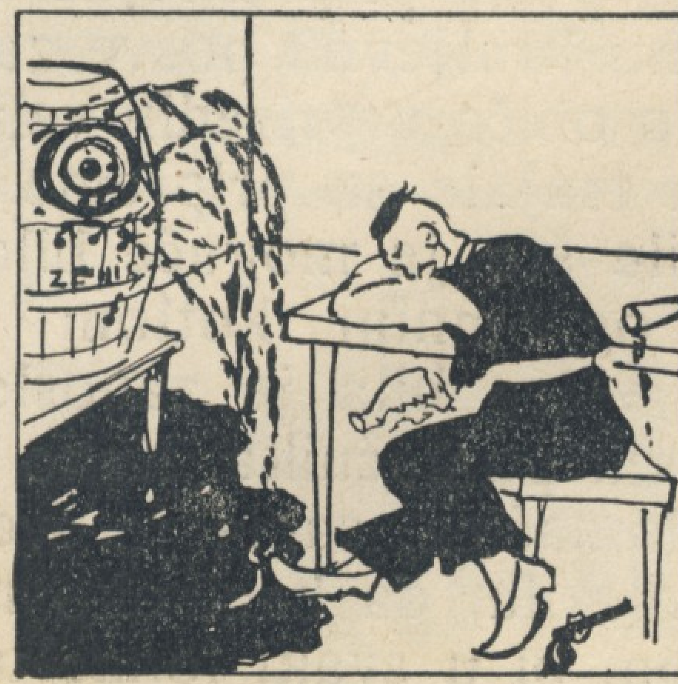
Za našega dragog
čiku Dobrijana
ni u kalendaru
nema imendana!

Odlučio ipak
da ga slavi juče:
toči rujno vince,
k ustima ga vuče.

Napio se čika,
da ne može bolje,
pa cilja u bačvu
iz svoje pištolje.

Umoran je bio,
zaklopio oči,
a iz bačve vino
po zemlji se toči...

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

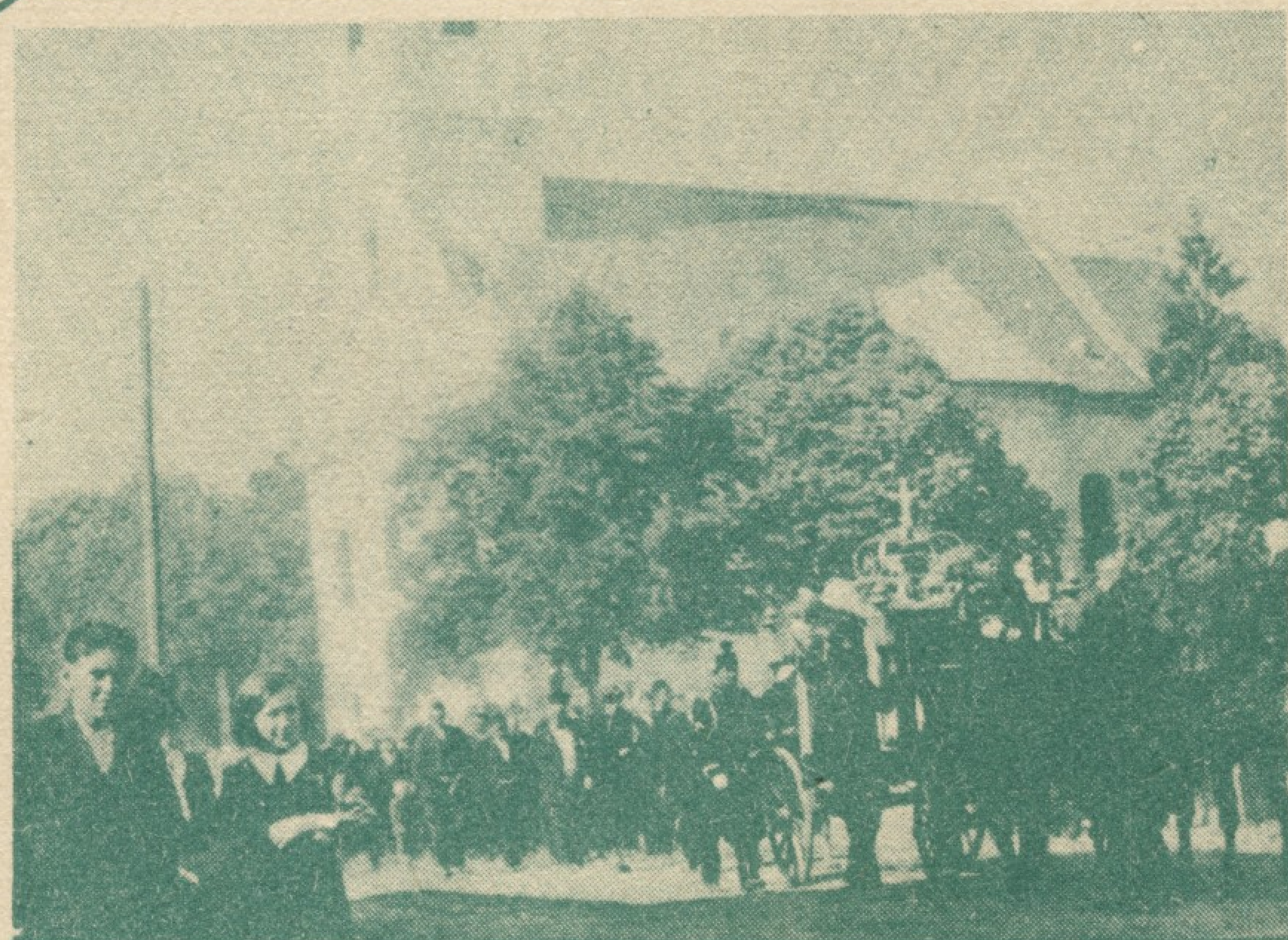
Moda za ranu jesen

Nekoliko ukusnih haljina za lijepe dane u ranoj jeseni.— *Od lijeva na desno*: 1. Haljina i kaputić od sive kockaste tkanine. Puceta i pojas crni, a džepovi i ovratnik obrubljeni su također crnom svilom. — 2. Dražestan kostim od uzorkanog krepa u zelenoj boji. Bluzica bijela, dok je ruža na ovratniku zelena. — 3. Mladolika plava haljina sa bolerom. Kroj je sasvim jednostavan. Bluzica je bijelo-plava i prugasta, a može biti i ružičasta. — 4. Haljina za ranu jesen od uzorkanog tamnoplavog svilenog materijala. Ovratnik od lijepog svilenog pikea, dok su vezanke crvene.

VESELI PRIZOR S ĐAČKOGA KRIŽARSKOG TEČAJA U VRBICI KOD ZATONA (DUBROVNIK)
Tečaju je prisustvovao lijep broj đaka-križara, a posjetili su ga i tri biskupa

Slika desno:
SPROVOD UČITELJA PETRA BRKIĆA U PITOMAČI
Petar Brkić bio je odličan katolik i Hrvat te je uz veliko sudjelovanje naroda iz Pitomače i okolice otpraćen na vječno počivalište

Slika desno: S BLAGOSLOVA VODOVODA U KRUŠEVU (DALMACIJA) NA JURJEVO O. G. Lijevo kraj raspela je fra Ante Pavlov, koji se oko tog vodovoda mnogo brinuo